

JUSTITISMINISTERIET

Civilafdelingen

Dato: 12. januar 2014
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Morten Duus
Sagsnr.: 2013-4000-0070
Dok.: 999451

Udkast

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven og kreditaftaleloven

(Tvangsfuldbyrdelse på grundlag af digitale dokumenter)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1139 af 24. september 2013, som ændret ved lov nr. 1242 af 18. december 2012, lov nr. 1313 af 27. november 2013, lov nr. 1460 af 17. december 2013 og lov nr. 1621 af 26. december 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 478, *stk. 4*, indsættes efter 1. pkt.:

»I de i stk. 1, nr. 4 og 5, nævnte tilfælde kan underskriften være tilføjet digitalt.«

2. I § 488, *stk. 2*, indsættes efter 2. pkt.:

»Ved udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, der er underskrevet digitalt, skal en skriftlig repræsentation af dokumentet indleveres til fogedretten.«

§ 2

I kreditaftaleloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 761 af 11. juni 2011, som ændret ved lov nr. 1243 af 18. december 2012 og lov nr. 1460 af 17. december 2013, foretages følgende ændringer:

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

1. I § 36 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. En købekontrakt som nævnt i stk. 1 kan være underskrevet digitalt.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

2. I § 45, *stk. 1*, indsættes efter 3. pkt.:

»Hvis dokumentet er underskrevet digitalt, skal en skriftlig repræsentation af dokumentet fremlægges under fogedforretningen.«

3. I § 45, *stk. 1, 4. pkt.*, der bliver 5. pkt., indsættes efter »det originale dokument«: »eller den skriftlige repræsentation«.

4. I § 51, *stk. 1 og 3*, ændres »§ 36, stk. 2,« til: »§ 36, stk. 3,«.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2014.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
2. Gældende ret	4
3. Anvendelse af digital signatur.....	8
4. Lovforslagets udformning	10
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.....	16
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet	16
7. Administrative konsekvenser for borgerne.	16
8. Miljømæssige konsekvenser	16
9. Forholdet til EU-retten.....	16
10. Hørte myndigheder mv	16
11. Sammenfattende skema.....	17

1. Indledning

1.1. I takt med, at et stigende antal private borgere og virksomheder anvender moderne kommunikationsformer såsom internet, e-mail, homebanking og sms, er det blevet et udbredt fænomen, at også aftaler om f.eks. forbrugslån og køb af varer på kredit indgås på digital vis. Som følge heraf eksisterer dokumentet – herunder en underskrift tilføjet dokumentet – alene i digital form.

1.2. Ved to kendelser afsagt af henholdsvis Vestre Landsret og Østre Landsret i efteråret 2013 blev det fastslået, at kravet i retsplejeloven om, at et gælds-brev skal være underskrevet af den, som har forpligtet sig, ikke kan anses for opfyldt, hvis underskriften er tilføjet digitalt med skyldnerens NemID.

Reglerne i retsplejeloven og kreditaftaleloven om tvangsfuldbyrdelse bør efter Justitsministeriets opfattelse tage højde for, at samfundet i øget grad er blevet digitaliseret, og at borgere og virksomheder i vidt omfang indgår aftaler i elektronisk form. Det bør på denne baggrund ikke være underskriftens form, der er afgørende for, om en kreditor i henhold til et uden-

retligt skriftligt forlig, gældsbrev eller kreditkøbekontrakt, der i øvrigt opfylder retsplejeloven eller kreditaftalelovens bestemmelser, kan inddrive sit krav ved fogedretten. Digitale underskrifter bør derfor for disse dokumenters vedkommende i fogedretlig henseende sidestilles med traditionelle underskrifter, og det bør være muligt at fuldbyrde krav i henhold til sådanne dokumenter, selv om der ikke kan indleveres eller fremlægges et originalt dokument i traditionel forstand.

1.3. Med lovforslaget skabes der hjemmel til, at der kan ske tvangsfuldbyrdelse på grundlag af udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, som er underskrevet ved brug af digital signatur. Disse digitale udlægsgrundlag kan herefter tvangsfuldbyrdes efter de samme regler, som gælder for udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, der er underskrevet på traditionel vis, forudsat at retsplejelovens øvrige betingelser herfor er opfyldt.

På tilsvarende vis skabes der med lovforslaget hjemmel til, at der kan ske tvangsfuldbyrdelse på grundlag af kreditkøbekontrakter, som er underskrevet ved brug af digital signatur.

2. Gældende ret

2.1. Tvangsfuldbyrdelse på grundlag af gældsbreve m.v.

2.1.1. Efter retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 4, kan tvangsfuldbyrdelse ske på grundlag af udenretlige skriftlige forlig om forfalden gæld, når det udtrykkeligt er bestemt i forliget, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse.

Endvidere fremgår det af retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 5, at der kan ske tvangsfuldbyrdelse på grundlag af gældsbreve, der ikke er omfattet af nr. 4, når det udtrykkeligt er bestemt i dokumentet, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse.

Hverken gældsbrevsloven eller retsplejeloven indeholder en definition af et »gældsbrev«. Definitionen heraf støttes i stedet på den almindelige juridiske opfattelse af begrebet, hvorefter et »gældsbrev« omfatter en skriftlig erklæring, der er ensidig og ubetinget, og som fikserer kravets størrelse, uanset om dokumentet benævnes »gældsbrev«.

At et gældsbrev skal være skriftligt, skal forstås således, at der skal benyttes skrifttegn.

Skriftlighedskravet udelukker således ikke, at et gældsbrief kan være digitalt. For så vidt angår omsætningsgældsbriefe (negotiable gældsbriefe) omfattet af gældsbriefsloven forudsættes det dog, at der skal foreligge et papirdokument eller andet medium i fysisk form. Det skyldes, at der efter gældsbriefslovens kapitel 2 er knyttet en række retsvirkninger til den fysiske besiddelse af et omsætningsgældsbrief.

Efter retsplejelovens § 478, stk. 4, 1. pkt., kan fuldbyrdelse i henhold til § 478, stk. 1, nr. 4-7, foretages hos enhver, der ved sin underskrift på dokumentet har forpligtet sig som skyldner, selvskyldnerkautionsist eller pantsætter.

Underskriften anses som den pågældendes erklæring om at ville være forpligtet efter indholdet i det pågældende dokument.

2.1.2. Efter retsplejelovens § 488, stk. 2, 2. pkt., skal det originale udenretlige skriftlige forlig eller gældsbrief indleveres til fogedretten, når der fremsættes anmodning i henhold til § 478, stk. 1, nr. 4 eller 5, medmindre fogedretten anser det for unødvendigt.

Det er almindelig praksis ved fogedretterne, at en kopi af dokumentet fremsendes sammen med anmodningen, og at det originale dokument forevises under fogedforretningen. Forevisningen af det originale dokument gør fogedretten i stand til at sikre sig, at fordringshaveren har ret til at disponere over kravet. Hvis fordringshaveren ikke kan forevise det originale dokument, må fogedretten afvise sagen, jf. retsplejelovens § 489, stk. 1. Der henvises herom til Vestre Landsrets kendelse af 22. juni 2011 (gengivet i Fuldmægtigen 2011, side 199), hvor fordringshaveren havde anmodet om udlæg på grundlag af et udenretligt skriftligt forlig. Skyldneren gjorde gældende, at han ikke havde underskrevet forliget. Det kunne i retsmødet ikke afgøres, om forliget var en original eller kopi, og fogedretten udsatte derfor sagen på rekvirentens undersøgelse heraf. Fogedretten fandt efterfølgende, at der var tale om en kopi og afviste sagen, idet det originale fundament ikke kunne fremlægges, jf. retsplejelovens § 488, stk. 2, 2. pkt., jf. § 478, stk. 1, nr. 4. Landsretten stadfæstede afgørelsen og henviste tillige til, at skyldneren bestred at have underskrevet dokumentet.

2.1.3. Det er ved Østre Landsrets kendelse af 18. september 2008 (som gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2009, side 81) fastslået, at et forlig indgået gennem en e-mail-korrespondance, og som ifølge sit indhold kunne

danne grundlag for fuldbyrdelse, ikke opfyldte betingelsen i retsplejelovens § 478, stk. 4, 1. pkt., da skyldneren ikke ved sin *underskrift* på dokumentet havde forpligtet sig som skyldner. Det er endvidere fastslået i Vestre Landsrets kendelse af 6. september 2013 (som gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2014, side 52) og i Østre Landsrets utrykte kendelse af 13. november 2013 (B-2880-13), at digital underskrift af et gælds brev ved hjælp af NemID ikke kan anses for at opfylde kravet i retsplejelovens § 478, stk. 4, 1. pkt., om, at gælds brevet skal være underskrevet af den, over for hvem fuldbyrdelsen er rettet.

Vestre Landsret lagde endvidere vægt på, at det af § 478, stk. 4, 2. pkt., følger, at tvangsfuldbyrdelse kan foretages hos den, der som skyldner, selvskyldnerkautionist eller pantsætter har forpligtet sig ved et digitalt pantebrev, der er eller har været tinglyst eller registreret i skibsregisteret eller i Dansk Internationalt Skibsregister. Det kunne herefter ikke lægges til grund, at skyldnerens godkendelse af lånedokumentet ved hjælp af NemID er en underskrift i overensstemmelse med retsplejelovens § 478, stk. 4, 1. pkt.

Østre Landsret bemærkede, at det omhandlede lånedokument, der var oprettet under anvendelse af NemID som digital signatur, efter ordlyden af retsplejelovens § 478, stk. 4, 1. pkt., sammenholdt med bestemmelserne i retsplejelovens § 478, stk. 4, 2. pkt., og § 488, stk. 2, 2. og 3. pkt., ikke opfyldte kravet om underskrift på dokumentet i retsplejelovens § 478, stk. 4, 1. pkt. Lånedokumentet kunne derfor ikke danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse.

2.1.4. Fremsættes der under en fogedforretning indsigelser mod grundlaget for fuldbyrdelsen, og findes det efter den bevisførelse, der kan ske ved fogedretten efter retsplejelovens § 501, stk. 2-4, betænkeligt at fremme forretningen, nægter fogedretten at efterkomme fordringshaverens anmodning, jf. § 501, stk. 1. Efter bestemmelsens stk. 4 kan fogedretten nægte en bevisførelse, som på grund af dens omfang eller beskaffenhed eller af andre særlige grunde bør ske under almindelig rettergang.

Retsplejelovens § 501, stk. 1, tilsigter ifølge forarbejderne (jf. lovforslag nr. L 18, folketingssamlingen 1975/76) at præcisere, at bevisførelse i almindelighed *kan* ske i fogedretten. Det afgøres efter reglerne i bestemmelsens stk. 2-4, om dette udgangspunkt skal fraviges på grund af indsigelsens karakter, jf. stk. 2 og 3, eller på grund af omfanget af bevisførelsen, jf. stk. 4.

Hvis fogedretten ikke kan tage stilling til en gyldighedsindsigelse, f.eks. på grund af omfanget af den nødvendige bevisførelse, jf. § 501, stk. 4, nægtes fogedforretningen fremmet, og rekvirenten må anlægge et almindeligt søgsmål. Det er således rekvirenten, der har bevisbyrden for, at fuldbyrdesgrundlaget er gyldigt.

2.2. Tvangsfuldbyrdelse på grundlag af kreditkøbekontrakter

2.2.1. Hvis en kreditgiver har solgt løsøre til en forbruger med gyldigt ejendomsforbehold, kan kreditgiveren ved forbrugerens misligholdelse umiddelbart på grundlag af købekontrakten søge sig fyldestgjort for sit tilgodehavende hos forbrugeren gennem tilbagetagelse af det solgte ved fogedrettens hjælp, hvis kontrakten 1) er underskrevet af forbrugeren og overgivet til den pågældende i genpart og 2) indeholder ejendomsforbehold, jf. kreditaftalelovens § 36, stk. 1. Tilbagetagelse af den solgte genstand kan dog ikke ske, hvis genstanden efter retsplejelovens § 509, stk. 1, eller § 515, stk. 2, ville være undtaget fra udlæg, jf. kreditaftalelovens § 36, stk. 2.

Efter kreditaftalelovens § 45, stk. 1, skal anmodning om tilbagetagelse af det solgte være skriftlig og ledsaget af en opgørelse af kreditgiverens tilgodehavende samt købekontrakten i original eller genpart. Det originale dokument skal fremlægges under fogedforretningen. Fogedretten kan om fornødent kræve, at det originale dokument skal foreligge, før fogedforretningen berammes.

Kreditaftalelovens § 36 og § 45, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse på kreditkøb, der ikke er forbrugerkøb, og hvor der er aftalt ejendomsforbehold med hensyn til det solgte, jf. lovens § 50, stk. 1.

2.2.2. Tilbagetagelse af løsøre solgt med ejendomsforbehold sker efter reglerne i retsplejelovens kapitel 55 om umiddelbare fogedforretninger.

Efter retsplejelovens § 596, stk. 1, kan besiddelseskrav som nævnt i § 528 (dvs. eksempelvis udlevering af rørligt gods) gennemtvinges af fogedretten ved en umiddelbar fogedforretning uden sædvanligt tvangsfuldbyrdesgrundlag, såfremt den berettigede (rekvirenten) i fogedretten kan godtgøre eller sandsynliggøre sit krav mod den forpligtede (rekvisitus).

Fremsættes der indsigelser mod rekvirentens krav, og kan rekvirenten ikke føre bevis for sin ret ved dokumentbevis eller partsforklaring, nægter fogedretten at fremme anmodningen, jf. retsplejelovens § 597, stk. 1. Kan rekvirenten dog *sandsynliggøre* sin ret, og findes det af hensyn til rekvirentens fyldestgørelse betænkeligt at nægte at fremme forretningen, kan fogedretten gennemføre forretningen på betingelse af, at rekvirenten stiller sikkerhed for den skade og ulempe, som herved kan påføres rekviritus. Fogedretten kan undtagelsesvis tillade anden bevisførelse end nævnt i stk. 1, jf. § 597, stk. 2.

Fogedretten kan endvidere efter begæring af rekviritus afvise at fremme forretningen i de i § 226, stk. 1, nævnte tilfælde (dvs. når sagen er af principiel karakter), og når retten af andre grunde finder det betænkeligt at fremme sagen, jf. § 597, stk. 3. Fogedrettens afgørelse træffes efter anmodning ved kendelse, jf. stk. 4.

3. Anvendelse af digital signatur

3.1. Ved lov nr. 417 af 31. maj 2000 om elektroniske signaturer gennemførtes Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 1999/93/EF af 13. december 1999 om en fællesskabsramme for elektroniske signaturer. Loven regulerer alene udstedelse af såkaldte kvalificerede certifikater, hvorimod andre typer af digitale signaturer ikke er omfattet af loven. Loven etablerer en tilsyns- og kontrolordning for certificeringscentre etableret i Danmark, der ønsker at udbyde kvalificerede signaturer, og regulerer i tilknytning hertil certificeringscentres drift og erstatningsansvar over for henholdsvis underskrivere og modtagere af kvalificerede certifikater. Loven opstiller således en række krav til de certificeringscentre, der udsteder certifikater, herunder krav til økonomi, sikkerhed og procedurer ved udstedelse.

3.2. Det daværende Ministerium for Videnskab, Teknologi og Udvikling fastsatte i 2002 den såkaldte OCES-standard (Offentlige Certifikater til Elektroniske Services) for at skabe et større marked for digitale signaturer på et højt sikkerhedsniveau, idet udbredelsen af kvalificerede certifikater var meget begrænset.

OCES-standardens er i dag fastlagt i certifikatpolitikker, der administreres og reguleres af Digitaliseringsstyrelsen. Med den seneste version af OCES-standardens er sikkerhedsniveauet hævet og er således på niveau med kvalificerede digitale signaturer.

En digital signatur baseret på OCES-standarden adskiller sig ikke rent teknisk fra kvalificerede certifikater omfattet af lov om elektroniske signaturer, og de giver dermed også sikkerhed for identiteten af certifikatindehaveren (autenticitet) samt for, at et signeret dokument ikke kan ændres, uden at det senere vil kunne konstateres (integritet).

Siden 2003 har der via en statslig aftale med først TDC A/S og efter fornyet udbud nu Nets DanID A/S været mulighed for, at alle borgere gratis kan erhverve og bruge en digital OCES-signatur. En OCES-signatur kan anskaffes ved – på Digitaliseringsstyrelsens hjemmeside www.nemid.nu – at gennemføre et elektronisk bestillingsforløb. OCES-standarden er den standard, der i dag ligger til grund for NemID.

3.3. I august 2003 nedsatte Justitsministeriet Tinglysningsudvalget, der fik til opgave at komme med forslag til en samlet modernisering og effektivisering af tinglysningen. Udvalget skulle navnlig komme med forslag til, hvordan der bedst muligt kunne gennemføres en fuldstændig ”papirløs” tinglysning, og overveje, om varetagelsen af tinglysningsopgaven kunne organiseres på en bedre og mere effektiv måde.

Tinglysningsudvalget anførte i betænkning nr. 1471/2006 om digital tinglysning, at en digital signatur er et elektronisk redskab, som benyttes til digitalt at signere en meddelelse, så modtageren kan konstatere meddelelsens autenticitet, dvs. identiteten af meddelelsens afsender, og meddelelsens integritet, dvs. at meddelelsens indhold ikke er blevet ændret efter signeringen. Autenticiteten og integriteten af et digitalt dokument sikres ved hjælp af en bestemt regnemetode kaldet hashværdien, der omdanner dokumentet til en talrække. Denne talrække kan afkodes af dokumentets modtager ved hjælp af de funktioner, der er indbygget i den digitale signatur. Det er usandsynligt, at forskellige digitale dokumenter omdannes til den samme hashværdi, og det er ligeledes usandsynligt, at indholdet af et digitalt dokument kan udledes ud fra hashværdien. Dermed opnår modtageren af dokumentet en høj grad af sikkerhed for rigtigheden af dokumentets indhold.

En digital signatur vil dermed kunne udgøre et væsentligt bevis ved bedømmelsen af, om et digitalt dokument med et givent indhold stammer fra den angivne udsteder, og en digital signatur kan herved sammenlignes med en traditionel underskrift.

Udvalget anførte endvidere, at der dog er naturlige forskelle på en digital signatur og en traditionel underskrift. Det er således karakteristisk for en

håndskrevet underskrift, at denne er uadskilleligt knyttet til én bestemt person, og det antages derfor, at det ved grafologiske undersøgelser vil kunne sandsynliggøres, at en underskrift er skrevet af den pågældende person. I modsætning hertil er en digital signatur ikke uadskilleligt knyttet til en bestemt person, men er derimod elektroniske data, som ikke blot den retmæssige indehaver, men også andre kan komme i besiddelse af, f.eks. hvis de kan få adgang til den enhed, hvor den digitale signatur er lagret, og til den adgangskode, som er knyttet til den digitale signatur. Hvis der opstår mistanke om uretmæssig anvendelse af en digital signatur, vil forholdet kunne søges efterprøvet ved gennemgang af en række elektroniske spor, der afgives i forbindelse med elektronisk kommunikation.

3.4. For så vidt angår spørgsmålet om retsvirkningerne ved anvendelse af digital signatur har Udvalget om retsvirkninger af digital signatur mv. afgivet betænkning nr. 1456/2004 om e-signaturs retsvirkninger. Udvalget, der var nedsat af Justitsministeriet i samråd med det daværende Forskningsministerium, havde bl.a. til opgave at vurdere spørgsmålet om lovregering af digitalt signerede meddelelsers retsvirkning.

Det anføres i betænkningen, at brugen af digital signatur kun i teknisk henseende adskiller sig fra brugen af håndskrevne underskrifter. Brugen af moderne teknik til at udføre selve underskriftshandlingen medfører således i almindelighed ikke nogen ændring i forhold til de regler, som angiver retsvirkningen af den pågældende underskrift. Det afgørende er således tilkendegivelsen gennem handling eller unkladelse af en vilje til at blive forpligtet. En digital signatur må derfor i almindelighed sidestilles med en almindelig papirbaseret underskrift, og der er efter udvalgets opfattelse ikke nogen grund til at knytte særlige retsvirkninger til aftaler, retshandler eller meddelelser, der afgives med digital signatur.

4. Lovforslagets udformning

4.1. Digital underskrift

4.1.1. I takt med, at et stigende antal private borgere og virksomheder anvender moderne kommunikationsformer såsom internet, e-mail, homebanking og sms, er det blevet naturligt, at også aftaler om f.eks. forbrugslån og køb af varer på kredit indgås på digital vis. Som følge heraf eksisterer dokumentet, herunder en underskrift tilføjet dokumentet, alene i digital form.

Som det fremgår under pkt. 2.1.3 ovenfor, er der i retsplejeloven ikke hjemmel til, at udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, som alene er oprettet digitalt, kan danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse i fogedretten.

Den digitale udvikling har medført, at der er opstået behov for at kunne få fogedrettens bistand til at tvangsfuldbyrde sådanne digitale dokumenter på samme måde, som fogedretten bistår med tvangsfuldbyrdelse på grundlag af traditionelle papirdokumenter.

Justitsministeriet finder således, at der er anledning til at gennemføre en ændring af retsplejelovens regler, således at de nævnte typer af digitale lånedokumenter kan tjene som fuldbyrdelsesgrundlag, hvis retsplejelovens betingelser herfor i øvrigt er opfyldt.

4.1.2. Justitsministeriet finder, at digitale signaturer er egnede som underskrifter på udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve. En digital signatur giver således en høj grad af sikkerhed for identiteten på underskriveren af et digitalt dokument og sikrer, at indholdet af dokumentet ikke kan ændres efter signeringen, uden at det senere vil kunne konstateres. Det er i den forbindelse forudsat, at den digitale signatur, der anvendes, er baseret på OCES-standarden eller på digitale signaturer med et sikkerhedsniveau, der som minimum er på niveau med OCES, jf. pkt. 3.2 ovenfor.

Med lovforslaget foreslås det på denne baggrund, at der i retsplejeloven skabes hjemmel til, at der kan ske tvangsfuldbyrdelse på grundlag af udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, som er underskrevet ved brug af digital signatur.

For så vidt angår udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, der er underskrevet digitalt, vil det efter lovforslaget være en betingelse for, at disse kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse, at retsplejelovens regler i øvrigt er opfyldt, jf. retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 4 og 5. Digitalt underskrevne udenretlige forlig skal således vedrøre forfalden gæld, ligesom det i forliget og gælds brevet udtrykkeligt skal være bestemt, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse.

Lovforslaget tilsigter ingen ændring af definitionen af et »gælds brev«, jf. herom ovenfor under pkt. 2.1.1.

For så vidt angår omsætningsgældsbreve (negotiable gældsbreve) omfattet af gældsbrevsloven vil det endvidere også fremover være en forudsætning,

at dette foreligger i form af et papirdokument eller andet fysisk medium. Den foreslåede ændring af retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse vil således ikke omfatte tvangsfuldbyrdelse af omsætningsgældsbreve.

Der henvises om forslaget i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til retsplejelovens § 478, stk. 4, 2. pkt.), samt bemærkningerne hertil.

4.1.3. Af samme hensyn som nævnt under pkt. 4.1.1 og 4.1.2 ovenfor foreslås det med lovforslaget endvidere, at der i kreditaftaleloven skabes hjemmel til, at der kan ske tvangsfuldbyrdelse på grundlag af kreditkøbekontrakter, som er underskrevet ved brug af digital signatur. Den digitale signatur bør ligeledes være baseret på OCES-standarden eller på digitale signaturer med et sikkerhedsniveau, der som minimum er på niveau med OCES.

Lovforslaget ændrer ikke ved de øvrige betingelser, som kreditkøbekontrakten skal opfylde i henhold til de gældende betingelser i kreditaftaleloven.

Der henvises herom i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1 (forslag til kreditaftalelovens § 36, stk. 2), samt bemærkningerne hertil.

4.2. Indlevering og fremlæggelse af en skriftlig repræsentation

4.2.1. I det omfang et udenretligt skriftligt forlig eller et gælds brev er underskrevet ved brug af digital signatur, forefindes der ikke et originalt dokument i traditionel forstand. Det underskrevne dokument foreligger i stedet i elektronisk form, og der kan alene produceres udskrifter heraf. Disse udskrifter kan i overensstemmelse med gængs sprogbrug ikke betegnes som ”originaler”.

Hvis et udenretligt skriftligt forlig eller gælds brev er underskrevet digitalt, er det således ikke muligt for rekvirenten at indlevere et originalt forlig eller gælds brev til fogedretten, jf. retsplejelovens § 488, stk. 2, 2. pkt.

4.2.2. Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at det i retsplejelovens § 488, stk. 2, præciseres, at rekvirenten ved udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, hvor underskriften er tilføjet digitalt, skal indlevere en skriftlig repræsentation af dokumentet til fogedretten.

Ved en skriftlig repræsentation forstås en version af det pågældende digitale dokument bestående af almindelige skrifttegn. Rekvirenten skal således producere en version af det digitale dokument, hvor de elektroniske data omdannes til almindelige bogstaver og tal. Den skriftlige repræsentation kan bestå af f.eks. en papirudskrift af det digitale dokument eller af et elektronisk dokument, der kan fremsendes i en e-mail.

Den skriftlige repræsentation skal være en *eksakt* fremstilling af det udenretlige skriftlige forlig eller gældsbrevs indhold, således som dette fremstod med almindelige bogstaver og tal for underskriveren på tidspunktet for den digitale signering. Udskriften af dokumentet skal således repræsentere det digitale dokument, som rekvisitus med sin digitale signatur har underskrevet.

For så vidt angår udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, der ikke er omsætningsgældsbreve, har det ingen betydning, om det originale dokument kan indleveres til retten, hvis blot forliget eller gældsbrevets indhold er tiltrådt af rekvisitus ved hans digitale signatur. Det skyldes, at der ikke er tilknyttet særlige retsvirkninger til selve besiddelsen af et udenretligt skriftligt forlig eller gælds brev, der alene bærer en simpel fordring. I det omfang fordringen måtte være overdraget, påhviler det kreditor over for fogedretten at godtgøre, at der er sket et sådant kreditorskifte, og at rekvisitus er blevet behørigt underrettet herom.

Det bør fremgå enten af selve repræsentationen af det pågældende digitale udenretlige skriftlige forlig eller gælds brev eller af anmodningen om tvangsfuldbyrdelse, jf. retsplejelovens § 488, stk. 1, som ikke foreslås ændret, at udlægsfundamentet er underskrevet digitalt.

Der henvises om forslaget i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2 (forslag til retsplejelovens § 488, stk. 3), og bemærkningerne hertil.

4.2.3. På samme måde, som det gælder for udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, der er underskrevet ved brug af digital signatur, er der ikke et originalt dokument i traditionel forstand, når en kreditkøbekontrakt underskrives digitalt.

Det er således ikke muligt for rekvirenten at fremlægge en original kreditkøbekontrakt under fogedforretningen, jf. kreditaftalelovens § 45, stk. 2, hvis rekvirenten ønsker at søge sig fyldestgjort i det solgte ved en umiddelbar fogedforretning.

4.2.4. Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at rekvirenten ligeledes under en umiddelbar fagedforretning på grundlag af en kreditkøbekontrakt, der er underskrevet digitalt, skal fremlægge en skriftlig repræsentation af den pågældende kreditkøbekontrakt.

Den skriftlige repræsentation skal være en *eksakt* fremstilling af kreditkøbekontraktens indhold, således som denne fremstod med almindelige bogstaver og tal for underskriveren på tidspunktet for den digitale signering. Udskriften af dokumentet skal således repræsentere det digitale dokument, som rekvisitus med sin digitale signatur har underskrevet.

Det bør fremgå af enten selve repræsentationen af den pågældende digitale kreditkøbekontrakt eller af anmodningen om tvangsfuldbyrdelse, jf. retsplejelovens § 598, stk. 1 og 2, der ikke foreslås ændret, at kreditkøbekontrakten er underskrevet digitalt.

Der henvises om forslaget i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 2 (forslag til kreditaftalelovens § 45, stk. 1), samt bemærkningerne hertil.

4.3. Indsigelser mod den digitale signatur eller indholdet af den skriftlige repræsentation af dokumentet

4.3.1. En digital signatur er et elektronisk redskab, som benyttes til digitalt at signere en meddelelse, således at modtageren kan konstatere meddelelsens autenticitet (dvs. identiteten af meddelelsens afsender) og meddelelsens integritet (dvs. at meddelelsens indhold ikke er blevet ændret efter signeringen). Autenticiteten og integriteten af et digitalt dokument sikres ved hjælp af en bestemt regnemetode kaldet hashværdien, der omdanner dokumentet til en talrække. Denne talrække kan afkodes ved hjælp af de funktioner, der er indbygget i den digitale signatur. Det er usandsynligt, at forskellige digitale dokumenter omdannes til den samme hashværdi, og det er ligeledes usandsynligt, at indholdet af et digitalt dokument kan udledes ud fra hashværdien. Dermed opnår modtageren af dokumentet en høj grad af sikkerhed for rigtigheden af dokumentets indhold.

4.3.2. Fogedretten står frit ved bedømmelsen af de fremlagte beviser, men fogedretten kan ifølge retsplejelovens § 501, stk. 4, nægte en bevisførelse, som på grund af dens omfang eller beskaffenhed eller af andre grunde bør ske under almindelig rettergang, jf. pkt. 2.1.4 ovenfor. Hvis det efter bevisførelsen i henhold til retsplejelovens § 501, stk. 4, findes betænkeligt at

fremme en anmodning om udlæg på grundlag af et digitalt underskrevet udenretlige skriftligt forlig eller gældsbrev, skal fogedretten nægte at efterkomme fordringshaverens anmodning, jf. § 501, stk. 1.

Fogedretten skal ligeledes nægte at fremme sagen, hvis der under en umiddelbar fogedforretning på grundlag af en digitalt underskrevet kreditkøbekontrakt fremsættes indsigelser mod rekvirentens krav, og rekvirenten ikke kan føre bevis for sin ret ved dokumentbevis eller partsforklaring, jf. retsplejelovens § 597, stk. 1, 1. pkt. Fogedretten skal endvidere efter begæring af rekviritus afvise at fremme forretningen i de i retsplejelovens § 226, stk. 1, nævnte tilfælde, og når retten af andre grunde finder det betænkeligt at fremme sagen, jf. § 597, stk. 3. Fogedretten kan dog gennemføre forretningen på betingelse af, at rekvirenten stiller sikkerhed for den skade og ulempe, som herved kan påføres rekviritus, hvis rekvirenten kan sandsynliggøre sin ret, og det af hensyn til rekvirentens fyldestgørelse findes betænkeligt at nægte at fremme forretningen, kan, jf. § 597, stk. 1, 2. pkt.

Reglerne om bevisførelse indebærer, at hvis rekviritus (den, som kravet er rettet imod) under en fogedforretning gør indsigelse mod grundlaget for fuldbyrdelsen, jf. retsplejelovens §§ 501 eller 597, må rekvirenten løfte bevisbyrden for, at det er rekviritus, der under anvendelse af sin gyldige digitale signatur har underskrevet det pågældende dokument, eller at dokumentet på tidspunktet for dets underskrivelse havde det eksakte indhold, der fremgår af den skriftlige repræsentation af dokumentet.

Rekvirentens bevisbyrde vil alt efter omstændighederne f.eks. kunne tænkes løftet ved, at der føres bevis for den digitale signaturs gyldighed og tilknytning til rekviritus samt det pågældende dokument, eller at det dokumenteres, at det elektroniske system, der er etableret for dokumentets underskrivning er indrettet og sikret på en betryggende måde. Endvidere kan fogedretten tillægge det vægt, at rekviritus ikke tidligere har fremsat indsigelser mod signaturen eller dokumentets indhold, hvis rekviritus tidligere er blevet forevist dette eller har fået tilsendt en repræsentation heraf.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Med lovforslaget kan rekvirenten (den, der anmoder om fuldbyrdelsen) anvende udenretlige skriftlige forlig, gældsbreve og kreditkøbekontrakter som grundlag for tvangsfuldbyrdelse, når dokumentet er underskrevet med en digital signatur, der lever op til lovens krav. Rekvirenten vil herefter ikke i sager om udlæg være nødsaget til at opnå andet fuldbyrdelsesgrundlag (f.eks. en dom eller forlig) for at kunne iværksætte tvangsfuldbyrdelsen.

Lovforslaget må på den baggrund forventes at have visse positive økonomiske og administrative konsekvenser.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Tinglysningssretten, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, HK-Landsklubben Danmarks Domstole, Domstolenes Tjenestemandforening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, ADI-PA, Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Danmarks Rederiforening, Dansk Journalistforbund, Danske Advokater, Danske Mediers Forum, Danske Regioner, Danske Handicaporganisationer, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri (DI), Dansk InkassoBrancheforening, Danske Insolvensadvokater, Dansk IT, Dansk Kredit Råd, Dansk Pantebrevsforening, Danske Speditører, Datatil-

synet, Det centrale handicapråd, De Danske Patentagenters Forening, Det Danske Voldgiftsinstitut, Digitaliseringsstyrelsen, Fagligt Fælles Forbund 3F, FDHI – Foreningen for Dansk Internet Handel, Finansrådet, Finans og Leasing, FOA – Fag og Arbejde, Forbrugerrådet, Forbrugerombudsmanden, Forenede Danske Motorejere (FDM), Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Forsikring & Pension, FSR – danske revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Domstolenes Tjenestemandsförening, HK/Danmark, HK/kommunal, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, IT-Branchen, KL, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Kuratorforeningen, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsorganisationen i Danmark (LO), Liberale Erhvervs Råd, Realkreditforeningen, Realkreditrådet, Retssikkerhedsfonden, Retspolitisk Forening, Rådet for Digital Sikkerhed, Syddansk Universitet, TEKNIQ - Installatørernes Organisation Teknologisk institut, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Aalborg Universitet, Aarhus Retshjælp og Aarhus Universitet.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Visse positive konsekvenser	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Visse positive konsekvenser	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (retsplejelovens § 478, stk. 4, 2. pkt.)

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 478, stk. 4, indsættes et nyt 2. pkt. om, at underskrifter på de dokumenter, som er nævnt i retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 4 og 5 (dvs. udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve), kan være tilføjet digitalt.

Tvangsfuldbyrdelse af digitalt underskrevne udenretlige skriftlige forlig eller gældsbreve forudsætter, at retsplejelovens betingelser herfor i øvrigt er fyldt.

Den digitale signatur, der anvendes, forudsættes at være baseret på OCES-standarden eller på digitale signaturer med et sikkerhedsniveau, der som minimum er på niveau med OCES-standarden.

Hvis rekvisitus (den, mod hvem fuldbyrdelsen er rettet) gør gældende, at han ikke har underskrevet det digitale dokument, skal rekvirenten (den, der anmoder om fuldbyrdelsen) løfte bevisbyrden herfor, jf. herved retsplejelovens § 501, der ikke foreslås ændret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1 og 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (retsplejelovens § 488, stk. 2, 3. pkt.)

Med lovforslaget skabes hjemmel til, at tvangsfuldbyrdelse kan ske på grundlag af udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, som er underskrevet digitalt, jf. den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 478, stk. 4, 2. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 1).

Det foreslås i tilknytning hertil, at der i retsplejelovens § 488, stk. 2, indsættes en bestemmelse som nyt 3. pkt. om, at der ved udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve, der er underskrevet digitalt, skal indleveres en skriftlig repræsentation af dokumentet til fogedretten.

Den skriftlige repræsentation skal være en eksakt fremstilling af indholdet af det udenretlige skriftlige forlig eller gældsbrev på tidspunktet for den digitale signering. Udskriften af dokumentet skal således repræsentere det digitale dokument, som rekviritus (den, mod hvem fuldbyrdelsen er rettet) med sin digitale signatur har underskrevet.

Det bør fremgå af enten selve repræsentationen af det pågældende digitale udenretlige skriftlige forlig eller gældsbrev eller af anmodningen om tvangsfuldbyrdelse, jf. retsplejelovens § 488, stk. 1, der ikke foreslås ændret, at udlægsgrundlaget er underskrevet digitalt.

Hvis rekviritus under fogedforretningen gør gældende, at den skriftlige repræsentation af dokumentet ikke er en eksakt fremstilling af det indhold, som det udenretlige skriftlige forlig eller gældsbrev havde på tidspunktet for den digitale signering, skal rekvirenten (den, der anmoder om fuldbyrdelsen) løfte bevisbyrden herfor, jf. herved retsplejelovens § 501, der ikke foreslås ændret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 og 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1 (kreditaftalelovens § 36, stk. 2)

Det foreslås, at der i kreditaftalelovens § 36 indsættes et nyt stk. 2 om, at den underskrift på en kreditkøbekontrakt, der er omtalt i lovens § 36, stk. 1, nr. 1, der ikke foreslås ændret, kan være tilføjet digitalt.

Den digitale signatur, der anvendes, forudsættes at være baseret på OCES-standarden eller på digitale signaturer med et sikkerhedsniveau, der som minimum er på niveau med OCES-standarden.

Hvis rekviritus (den, mod hvem fuldbyrdelsen er rettet) under en umiddelbar fogedforretning efter retsplejelovens kapitel 55 gør gældende, at han ikke har underskrevet det digitale dokument, skal rekvirenten løfte bevisbyrden herfor, jf. retsplejelovens § 597, der ikke foreslås ændret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1 og 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 og 3 (kreditaftalelovens § 45, stk. 1, 4. og 5. pkt.)

Det foreslås, at der som 4. pkt. i kreditaftalelovens § 45, stk. 1, indsættes en bestemmelse om, at hvis en kreditkøbekontrakt er underskrevet digitalt, skal en skriftlig repræsentation af dokumentet fremlægges under fogedforretningen. Det foreslås endvidere i bestemmelsens 5. pkt. fastsat, at fogedretten om fornødent kan kræve, at det originale dokument eller den skriftlige repræsentation skal foreligge, før fogedforretningen berammes.

Den skriftlige repræsentation skal være en eksakt fremstilling af indholdet af dokumentet på tidspunktet for den digitale signering. Udskriften af dokumentet skal således repræsentere det digitale dokument, som rekvisitus (den, mod hvem fuldbyrdelsen er rettet) med sin digitale signatur har underskrevet.

Det bør fremgå af enten selve repræsentationen af den pågældende digitale kreditkøbekontrakt eller af anmodningen om tvangsfuldbyrdelse, jf. retsplejelovens § 598, stk. 1 og 2, der ikke foreslås ændret, at kreditkøbekontrakten er underskrevet digitalt.

Hvis rekvisitus under en umiddelbar fogedforretning gør gældende, at den skriftlige repræsentation af dokumentet ikke er en eksakt fremstilling af det indhold, som kreditkøbkontakten havde på tidspunktet for den digitale signering, jf. retsplejelovens § 597, der ikke foreslås ændret, må rekvirenten løfte bevisbyrden for, at dokumentet på tidspunktet for dets underskrivelse havde det eksakte indhold, der fremgår af den skriftlige repræsentation af dokumentet.

Forslaget svarer til ændringen af retsplejelovens § 488, stk. 2, 3. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 2).

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 og 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (kreditaftalelovens § 51, stk. 1 og 3)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslagets § 2, nr. 2, hvorefter der indsættes et nyt stk. 2 i kreditaftalelovens § 36.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2014.

Fogedretterne kan fra denne dato foretage tvangsfuldbyrdelse af krav på grundlag af udenretlige skriftlige forlig, gældsbreve og kreditkøbekontrakter i henhold til lovens bestemmelser, uanset om dokumentet er underskrevet digitalt før lovens ikrafttræden. Dette gælder dog kun i tilfælde, hvor den anvendte digitale signatur er baseret på OCES-standarden eller har et sikkerhedsniveau, der som minimum er på niveau med OCES-standarden, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 1, og § 2, nr. 1.

Til § 4

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, jf. *stk. 1*, men at lovens § 2 (ændring af kreditaftaleloven) kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger, jf. *stk. 2*.

Færøerne har med virkning fra den 1. januar 2010 overtaget formueretten som hjemmestyreområde. Lovgivning om kreditaftaler på Færøerne hører derfor under hjemmestyreområdet. Loven skal derfor ikke gælde – eller ved kongelig anordning kunne sættes i kraft – for Færøerne.